

Święto Trzech Króli - uroczystość Objawienia Pańskiego

6 stycznia Kościół obchodzi uroczystość Objawienia Pańskiego, w tradycji znaną jako Trzech Króli. Na Wschodzie była ona znana już w III w. Sto lat później pojawiła się także na Zachodzie, gdzie przeobraziła się w święto Trzech Króli.

Dzień Trzech Króli jest świętem Objawienia Boga światu, po grecku zwanym Epifaneją. Był on obchodzony już w III w. na pamiątkę opisanego w Ewangelii św. Mateusza hołdu, jaki Trzej Królowie - Trzej Mędrcy ze Wschodu - złożyli Dzieciątku Jezus. Pierwsi chrześcijanie w tym właśnie dniu świętowali Boże Narodzenie. Dopiero w końcu IV w. do liturgii Kościoła Powszechnego wprowadzone zostały dwie odrębne uroczystości: Boże Narodzenie - 25 grudnia i święto Trzech Króli - Objawienia Pańskiego - 6 stycznia. Zamyka ono cykl uroczystości religijnych - cykl świąteczny Bożego Narodzenia. Jest to jedno z najstarszych świąt w chrześcijaństwie.

Według Ewangelii św. Mateusza, za panowania króla Heroda w Judei, do Betlejem - miejsca narodzin Jezusa - przybyli ze Wschodu mędrcy (trzej królowie), gdyż prorocy przepowiedzieli, że urodził się król żydowski. Odnaleźli Jezusa w stajence, oddali mu pokłon i złożyli dary. Kacper ofiarował kadzidło - symbol boskości, Melchior - złoto, symbol władzy królewskiej, a Baltazar - mirrę, zapowiedź męczeńskiej śmierci Chrystusa.

Pierwsi chrześcijanie w tym właśnie dniu świętowali Boże Narodzenie. Dopiero w końcu IV w. do liturgii Kościoła Powszechnego wprowadzone zostały dwie odrębne uroczystości: Boże Narodzenie - 25 grudnia i święto Trzech Króli - Objawienia Pańskiego - 6 stycznia. Zamyka ono cykl uroczystości religijnych - cykl świąteczny Bożego Narodzenia. Jest to jedno z najstarszych świąt w chrześcijaństwie.

Mędrców lub magów ze Wschodu w średniowieczu zaczęto nazywać trzema królami i ta nazwa przetrwała do czasów obecnych. Ich imiona pojawiły się dopiero w VIII wieku. Zaś od XII w. Kacpra, Melchiora i Baltazara uznano za przedstawicieli Europy, Azji i Afryki.

Nie ma zbyt wielu źródłowych dokumentów na temat personaliów Trzech Króli, natomiast więcej jest legend i spekulacji. Pobożność ludowa ze względu na liczbę darów ustaliła, że było ich trzech. Dopiero jednak w tradycji VI w. zaczęto mówić o nich jako o królach, a zanim nazwano ich Kacprem, Melchiorem i Baltazarem, upłynęło kolejnych 300 lat.

Kacper przedstawiany jest najczęściej jako ofiarujący mirrę Afrykańczyk, Melchior - jako dający złoto Europejczyk, a Baltazar - jako król azjatycki przynoszący do żłóbka kadzidło.

Nie ma ostatecznej pewności co do tego, czy rzeczywiście istnieją relikwie Trzech Króli. Jak głosi legenda, przechowywano je początkowo w Konstantynopolu. W późniejszym okresie miały trafić do Mediolanu.

Od XII wieku tradycja Trzech Króli związana jest z nadreńską Kolonią. Pewne jest, że w 1164 r. abp Rainald von Dassel, kierujący kancelarią cesarza Fryderyka Barbarossy, przywiózł nad Ren jako zdobycz z podbitego Mediolanu szczątki, czczone tam jako relikwie Trzech Króli.

O tym, jak wcześniej dostały się one do Italii, wiadomo z dziejów życia biskupa Eustorgiusza: według tego dokumentu, doczesne szczątki Trzech Króli miała znaleźć w IV w. w Jerozolimie św. Helena, matka cesarza Konstantyna i w IX w. zostały one przewiezione do kościoła w Mediolanie. Według innych źródeł Mediolańczycy do 1158 r. nic nie wiedzieli o posiadanym przez siebie skarbie. Dowiedzieli się o tym dopiero wówczas, gdy z powodu oblężenia miasta musieli zabrać relikwie z położonego u jego bram kościoła.

Nie można z całą pewnością ustalić, z jakich krajów przybyli trzej królowie. Wschodem nazywano wówczas cały obszar położony za Jordanem, a więc Arabię, Mezopotamię i Persję. Większość autorów katolickich łączy ich z Persją. Nie jest też pewna liczba mędrców. Malowidła w katakumbach rzymskich przedstawiają ich dwóch, czterech i sześciu; u

Syryjczyków i Ormian występuje ich aż 12; przeważa jednak trzech, co wiąże się też z podaną w Ewangelii liczbą darów, jakie złożyli Jezusowi.

Z uroczystością Objawienia Pańskiego wiąże się zwyczaj święcenia kredy, kadzidła i wody. Poświęconą kredą wypisuje się na drzwiach mieszkania K+M+B oraz aktualny rok. Litery te interpretuje się jako inicjały trzech króli. W średniowieczu odczytywano to inaczej. Napis "C+M+B" (imię Kacper po łacinie pisane jest przez C) wyrażał błogosławieństwo: Niech Chrystus błogosławi mieszkanie! (Christus mansionem benedicat).

Trzej Królowie czczeni są jako patroni podróżujących, pielgrzymów, handlowców, właścicieli gospód oraz kuśnierzy.

Święto Trzech Króli od 2011 roku - zgodnie z uchwałą Sejmu - jest dniem wolnym od pracy. Trzech Króli było w Polsce świętem państwowym do 1960 r., w którym to roku władze komunistyczne zdecydowały, że nie będzie ono dniem wolnym od pracy.

6 stycznia - zgodnie z zaleceniem Konferencji Episkopatu Polski - obchodzony jest od wielu lat jako dzień misyjny. W kościołach w całej Polsce zbierane są ofiary, które zasilają Krajowy Fundusz Misyjny. Środki z niego służą wsparciu działalności polskich misjonarzy, których na świecie działa ponad dwa tysiące.

Zgodnie z nową formułą przykazań kościelnych, zatwierdzonych w 2003 roku przez Watykańską Kongregację Nauki Wiary – święto Trzech Króli jest jednym z niewielu świąt tzw. nakazanych, które są obchodzone w dzień powszedni. Katolicy mają w tym dniu obowiązek uczestnictwa we mszy tak jak w niedzielę, a ci, którzy tego nie uczynią, popełniają grzech.

Materiał PAP